

Learning Theory

Dr. Sumai Binbai

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญ ในการจัดการเรียนการสอน

ทฤษฎีกลุ่ม
พฤติกรรมนิยม
(Behaviorism
Theory)

ทฤษฎีกลุ่ม
ปัญญานิยม
(Cognitivism
Theory)

ทฤษฎีกลุ่ม
คอนสตรัคติวิสม์
(Constructivism
Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism Theory)

แนวคิดพื้นฐาน

กลุ่มนี้มองมนุษย์เหมือนกับผ้าขาวที่ว่างเปล่า การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งต้องจัดเตรียมประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมภายนอกเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ โดยประสบการณ์หากมีการกระทำซ้ำแล้วซ้ำอีกจะกลายเป็นพฤติกรรมอัตโนมัติที่แสดงออกให้เห็นได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism Theory)

แนวคิดพื้นฐาน

กลุ่มพฤติกรรมนิยมเชื่อว่าองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้มี
4 ประการ

แรงขับ
(Drive)

ความต้องการ

สิ่งเร้า
(Stimulus)

สิ่งกระตุ้น

การ
ตอบสนอง
(Response)

ปฏิกิริยาตอบสนอง

การเสริมแรง
(Reinforcement)

ตัวแปรให้เปลี่ยน
รางวัล/การลงโทษ

นักทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่สำคัญ

Thorndike:

Connectionism Theory

การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยการตอบสนองมักมาเป็นรูปแบบต่าง ๆ จนกว่าจะพบรูปแบบที่ดีหรือเหมาะสมที่สุด เรียกการตอบสนองนี้ว่า “การลองผิดลองถูก” (Trial and Error)

กฎแห่งความ
พร้อม
(Law of
Readiness)

กฎแห่งการฝึกหัด
(Law of
Exercise)

กฎแห่งผลการ
ตอบสนอง
(Law of Effect)

นักทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่สำคัญ

Skinner: Operant
Conditioning Theory

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ:

แนวคิดที่ว่าพฤติกรรมที่เรียนรู้ทั้งหลายของมนุษย์นั้นเกิดจากการที่ร่างกายเป็นตัวสั่งให้แสดงการกระทำเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ทั้งหลาย ไม่ใช่สิ่งเร้าหรือสถานการณ์มากระตุ้นให้ร่างกายกระทำ

การเสริมแรง:

พฤติกรรมใด ๆ ที่มีการเสริมแรงพฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นซ้ำอีก ส่วนพฤติกรรมใดที่ไม่ได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะลดลงและเลือนหายไปในที่สุด

นักทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่สำคัญ

Skinner: Operant
Conditioning Theory

การเสริมแรง:

พฤติกรรมใด ๆ ที่มีการเสริมแรงพฤติกรรมนั้นก็มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นซ้ำอีก ส่วนพฤติกรรมใดที่ไม่ได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมนั้นก็มีแนวโน้มที่จะลดลงและเลือนหายไป ในที่สุด

เสริมแรงทางบวก
(Positive
Reinforcement)

การสร้างควมพึงพอใจเมื่อผู้เรียนสามารถกระทำกิจกรรมใด
กิจกรรมหนึ่งได้สำเร็จ เช่น คำชมเชย รางวัล คะแนน การให้
ของขวัญ เป็นต้น

เสริมแรงทางลบ
(Negative
Reinforcement)

การนำสิ่งที่สร้างความทุกข์และความไม่พึงพอใจให้แก่ร่างกาย
ออกไป เช่น นักเรียนหิวข้าวใกล้เที่ยง ถ้าใครตอบคำถามได้จะให้
ไปพัก ผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการ
ของร่างกายที่กำลังหิวข้าว

นักทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่สำคัญ

Skinner: Operant Conditioning Theory

การเสริมแรง:

พฤติกรรมใด ๆ ที่มีการเสริมแรงพฤติกรรมนั้นก็มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นซ้ำอีก ส่วนพฤติกรรมใดที่ไม่ได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมนั้นก็มีแนวโน้มที่จะลดลงและเลือนหายไป ในที่สุด

เสริมแรงทางบวก
(Positive
Reinforcement)

การสร้างควมพึงพอใจเมื่อผู้เรียนสามารถกระทำกิจกรรมใด
กิจกรรมหนึ่งได้สำเร็จ เช่น คำชมเชย รางวัล คะแนน การให้
ของขวัญ เป็นต้น

เสริมแรงทางลบ
(Negative
Reinforcement)

การนำสิ่งที่สร้างความทุกข์และความไม่พึงพอใจให้แก่ร่างกาย
ออกไป เช่น นักเรียนหิวข้าวใกล้เที่ยง ถ้าใครตอบคำถามได้จะให้
ไปพัก ผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการ
ของร่างกายที่กำลังหิวข้าว

นำทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม ไปใช้ในการเรียนการสอน

ผู้เรียนไม่มีความรู้
พื้นฐานในเรื่องนั้น
มาก่อนหรือมีแต่
น้อยมาก

เนื้อหาวิชา
พื้นฐานที่สามารถ
วัดพฤติกรรมหรือ
สังเกตได้ชัดเจน

ต้องการให้เกิดผล
สำเร็จได้ในช่วง
ระยะเวลาที่ไม่ยาวนานนัก
เช่น การอบรม
หลักสูตรสั้น

การเรียนการสอน
ที่เน้นการ
ประเมินผลลัพธ์
สุดท้าย

นำทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม ไปใช้ในการเรียนการสอน

ข้อจำกัด

ไม่เหมาะกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

ควรคำนึง

ควรคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียนที่จะเรียนได้ดีที่สุด จึงต้องสร้างความพร้อมให้ผู้เรียน

การประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมใช้ ในการออกแบบมัลติมีเดีย

1. นำเสนอเนื้อหาหรือการให้สิ่งเร้าแก่ผู้เรียนในแต่ละหน้าจอของบทเรียน
สร้างความแปลกใหม่มากกว่าที่เห็นในห้องเรียน

2. ควรแบ่งเนื้อหาของบทเรียนเป็นตอนหรือหน่วยย่อย แต่ละหน่วยบอกเป้าหมาย
และวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนศึกษาอะไรและได้อะไร

3. มีการกระตุ้นผู้เรียนสม่ำเสมอในแต่ละช่วงของบทเรียนโดยใช้สถานการณ์สมมติ
ต่าง ๆ ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม รวมทั้งการตั้งคำถามให้เกิดความสงสัยเป็นระยะ ๆ
เพื่อคงความสนใจผู้เรียนไว้

การประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมใช้ ในการออกแบบมัลติมีเดีย

4. ตั้งเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการเรียนอย่างชัดเจน โดยหลังจากเรียนแล้วผู้เรียนต้องผ่านการประเมินที่กำหนดก่อนที่จะไปศึกษาเนื้อหาเรื่องต่อไปได้

5. เสริมแรงผู้เรียนโดยการให้ผลป้อนกลับทันที หลังจากตอบคำถาม

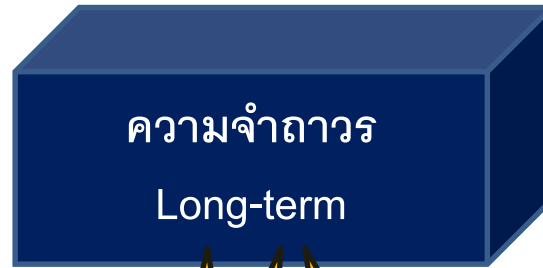
ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism Theory)

แนวคิดพื้นฐาน

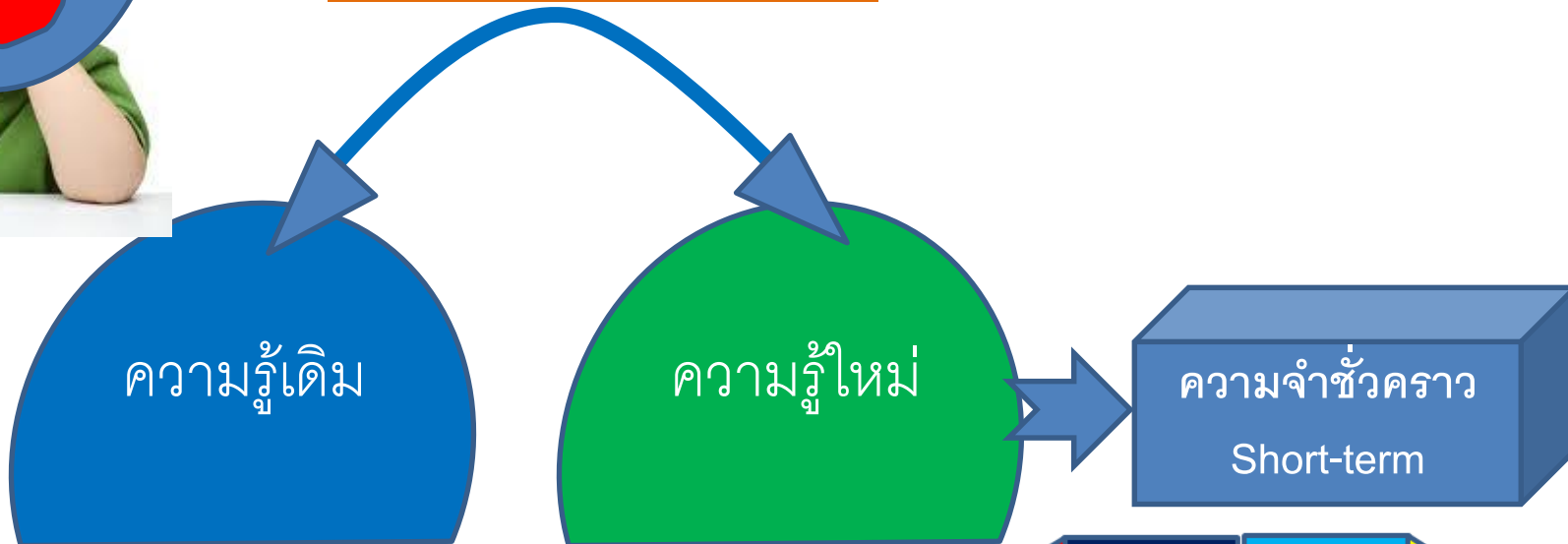
กลุ่มนี้เชื่อว่าบุคคลแต่ละคนมีโครงสร้างความรู้หรือโครงสร้างทางปัญญา (Schema) ภายในที่มีลักษณะเป็นโหนด (Node) หรือกลุ่มที่มีการเชื่อมโยงกันอยู่ เมื่อมนุษย์รับความรู้ใหม่จะนำความรู้นั้นไปเก็บไว้เป็นความจำชั่วคราว (Short-term Memory) และนำไปเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีอยู่เดิม เกิดเป็นความรู้หรือความจำถาวร (Long-term Memory)

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism Theory)

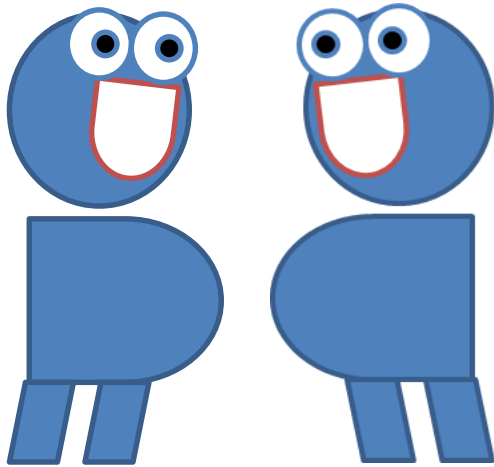

กระบวนการทางปัญญา

นักทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism Theory)

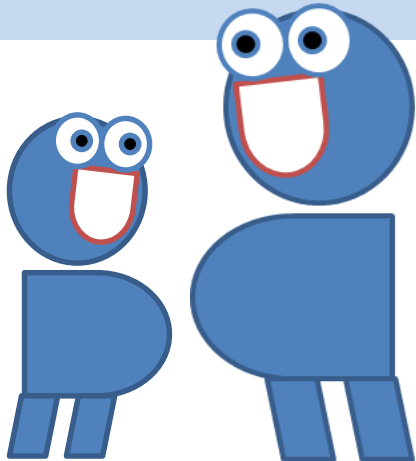
I. Chomsky ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับสกินเนอร์ในการมองพฤติกรรมมนุษย์ว่าเหมือนการทดลองทางวิทยาศาสตร์ แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจของมนุษย์ → จุดเริ่มต้นของทฤษฎีกลุ่มปัญญานิยม

นักทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism Theory)

II. Piaget ผู้นำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก และได้สร้างทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาขึ้น

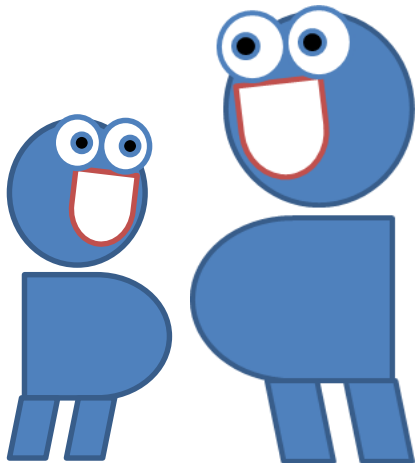
III. Bruner ผู้ให้ความสนใจกับพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ และคิดค้นหลักการเรียนรู้โดยการค้นพบ (Discovery Learning) ที่ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง

นักทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism Theory)

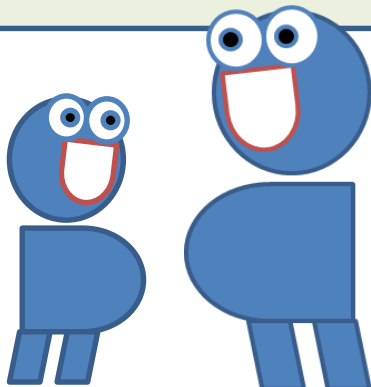
IV. Ausubel นักจิตวิทยาที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) และเป็นผู้เสนอแนะหลักการที่เรียกว่า Advance Organizer

นักทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism Theory)

Piaget: การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา
ซึ่งจะมีพัฒนาการไปตามวัยต่าง ๆ เป็นลำดับขั้น พัฒนาการเป็นสิ่งที่
เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ควรจะเร่งเด็ก ให้ข้ามจากพัฒนาการขั้นหนึ่ง
ไปอีกขั้นหนึ่งเพราะจะทำให้เกิดผลเสียแก่เด็ก

แต่การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่เด็กกำลังพัฒนาไปสู่ขั้นที่
สูงกว่า สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็วซึ่งความสำคัญอยู่ที่การเข้าใจ
ธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กมากกว่าการกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการเร็วขึ้น

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา

ขั้นรับรู้ด้วย
ประสาทสัมผัสและ
การเคลื่อนไหว

อายุแรกเกิด - 2 ปี

ขั้นก่อน
ปฏิบัติการคิด
อายุ 2-7 ปี

ขั้นการคิดอย่าง
มีเหตุผลและ
เป็นรูปธรรม
อายุ 7-11 ปี

ขั้นการคิดอย่าง
มีเหตุผลและ
เป็นนามธรรม
อายุ 12 ปีจนถึง
ผู้ใหญ่

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา

หลักการเรียนรู้สำหรับเด็ก ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการ

1. ควรคำนึงถึง
พัฒนาการทาง
สติปัญญาของเด็ก
และจัดประสบการณ์
ให้เหมาะสม

2. เปิดโอกาสให้เด็ก
ได้รับประสบการณ์
และมีปฏิสัมพันธ์กับ
สิ่งแวดล้อมมากๆ

3. การให้ความสนใจ
และสังเกตเด็กอย่าง
ใกล้ชิด ช่วยให้ทราบ
ลักษณะเฉพาะตัว
ของเด็ก

หลักการเรียนรู้สำหรับเด็ก ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการ

4. การสอนเด็กควรเริ่มจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยหรือมีประสบการณ์มาก่อน แล้วจึงเสนอสิ่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเก่า

5. เด็กจะรับรู้ส่วนรวม (Whole) ได้ดีกว่าส่วนย่อย (Part) ครูควรสอนภาพรวมก่อนจึงค่อยสอนแยกทีละ

ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบ

Discovery Learning: Bruner

หน้าที่ของครู คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการขยายโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียน Bruner เชื่อว่าครูสามารถช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมได้โดยไม่ต้องรอเวลา ซึ่งสามารถสอนได้ในทุกช่วงของอายุ

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งนำไปสู่การค้นพบและการแก้ปัญหา ซึ่งเรียกว่า “การเรียนรู้โดยการค้นพบ”

ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม/ประสบการณ์การเรียนรู้

ฝึกทักษะ
การสังเกต

ผู้เรียนจดจำ
สิ่งที่เรียนรู้
ได้นาน

เกิดความ
ภูมิใจใน
ตนเอง

เกิดการเรียนรู้

ไม่สามารถ
ใช้ได้ทุกวิชา

ต้องใช้
เวลานาน
กว่าวิธีอื่น

Meaningful Learning: Ausubel

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย

เรียนรู้ได้ดีไม่
ต้องท่องจำ

การนำทฤษฎีกลุ่มปัญญานิยมไปใช้ในการเรียนการสอน

จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัย

เน้นการใช้แรงจูงใจภายในมากกว่าแรงจูงใจภายนอก เช่น กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความอยากรู้ อยากเห็น มีความภูมิใจในความสำเร็จมากกว่าการให้รางวัลแบบอื่น

ก่อนสอนเนื้อหาควรนำเสนอกรอบความคิดหรือหลักการกว้าง ๆ ที่สำคัญให้ผู้เรียนรู้ก่อนเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงได้ง่าย

ควรใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรมช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหายาก ๆ เช่น การสาธิต หรือการนำภาพ นำวิดีโอมาใช้ในการนำเสนอ

การนำทฤษฎีกลุ่มปัญญานิยมไปใช้ในการเรียนการสอน

กระตุ้นให้ผู้เรียนสังเกตความแตกต่างของสิ่งพบเห็นในชีวิตประจำวัน

ผู้สอนควรรหาวิธีช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เคยเรียนรู้มาแล้วกับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่

สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยการค้นพบด้วยตนเอง แต่ต้องเป็นสิ่งที่ไม่อันตราย หรือมีความเสี่ยง

สร้างความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้วิธีการในการค้นพบความรู้ หรือเชื่อมโยงความรู้โดยวิธีใหม่ ๆ

